

ECONOMENDEBAT OVER STRATEGIE NEDERLAND

RAYMOND GRADUS
HOOGLEERAAR BESTUUR EN ECONOMIE
PUBLIEKE- EN NONPROFIT-SECTOR

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Faculteit der
Economische
Wetenschappen
en Bedrijfskunde

- Goed om aandacht te vragen voor productieve vermogen NL economie, teveel discussies gaan over herverdeling;
- Nederland doet het goed, maar behaalde resultaten zijn geen garantie voor de toekomst;
- In een nieuw Regeerakkoord meer aandacht voor de verdienkracht van NL;
- Extra publieke investeringen van € 7,5 miljard, waarbij financieringskwestie onduidelijk is ...

STAATSSCHULD, GEEN PROBLEEM?

“Op dat pensioenvermogen rust een fiscale claim in dezelfde orde van grootte als de staatsschuld. Zo bezien heeft Nederland helemaal geen staatsschuld.” Blz. 5

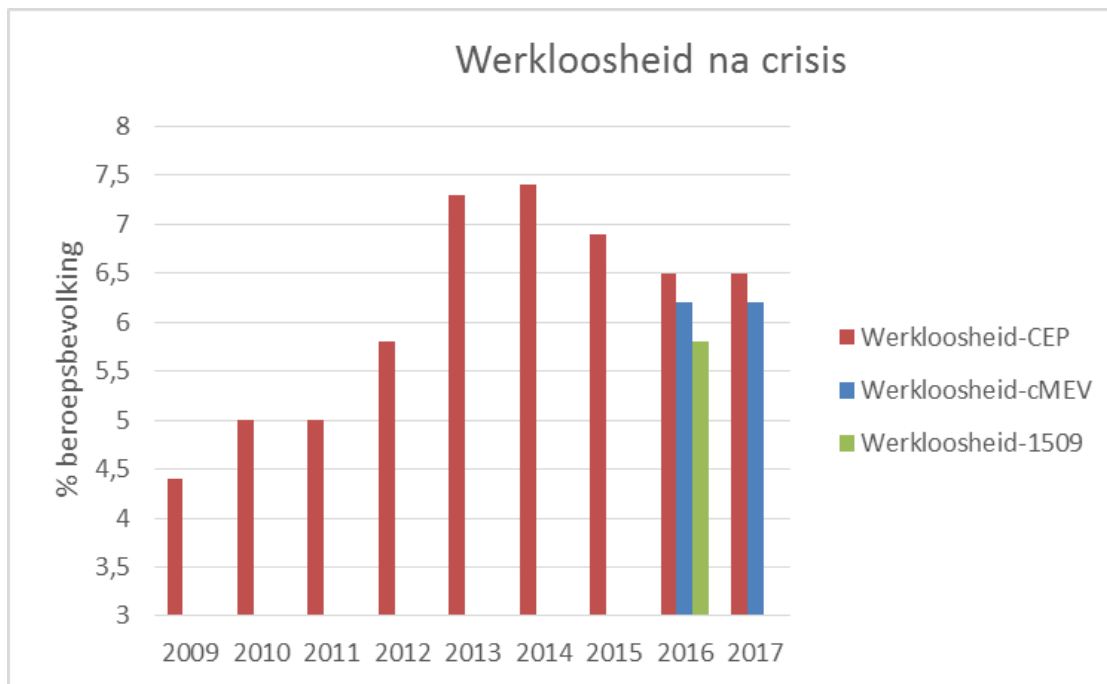
“Sommige economen zeggen dat we ons met dit macro-economisch beleid in een scenario van *‘langdurige stagnatie’* bevinden” Blz. 6

LANGDURIGE STAGNATIE?

- ‘Groei is nu lager dan voor crisis en werkloosheid te hoog met een verlies van menselijk kapitaal’;
- 2016-cijfers wijzen juist op economische versnelling en ECB heeft inflatieraming in 2017 bijgesteld;
- Er zijn ook andere verklaringen voor groeivertraging:
  1. Vertraagt wereldhandel of technologische ontwikkeling of is er een meetprobleem?
  2. ‘Superschuldcrisis’;
- Geen consensus over vraagstimulering of monetaire financiering overheidsschulden ECB als panacee.

WERKLOOSHEID NOG HOOG, MAAR DOOR HYSTERESE?

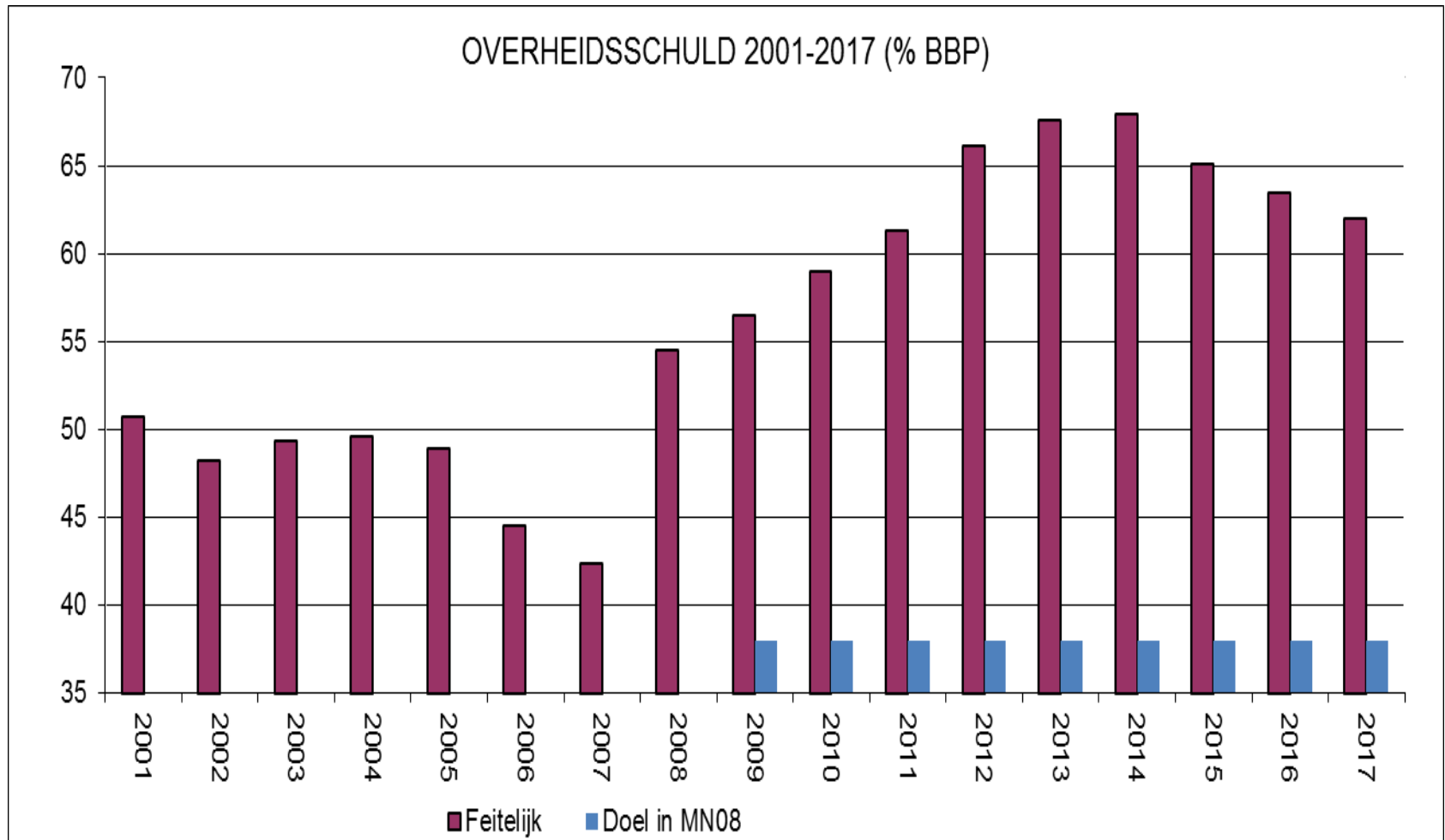
CPB: “De verwachting is dat bedrijven vanaf de tweede helft van dit jaar voorzichtiger zullen zijn met het aannemen van personeel vanwege de onzekerheid die de Brexit met zich meebrengt”

DRIE ECONOMEN OVER LANGDURIGE STAGNATIE, STAATSCHULD EN SAMENSTELLING UITGAVEN-I:

“In sum, the case for describing the world as being in a debt supercycle is both theoretically and empirically compelling. The case for secular stagnation is far thinner” (Rogoff, VOX, 2015)

SCHOKBESTENDIGHEID BEGROTING AANGETAST

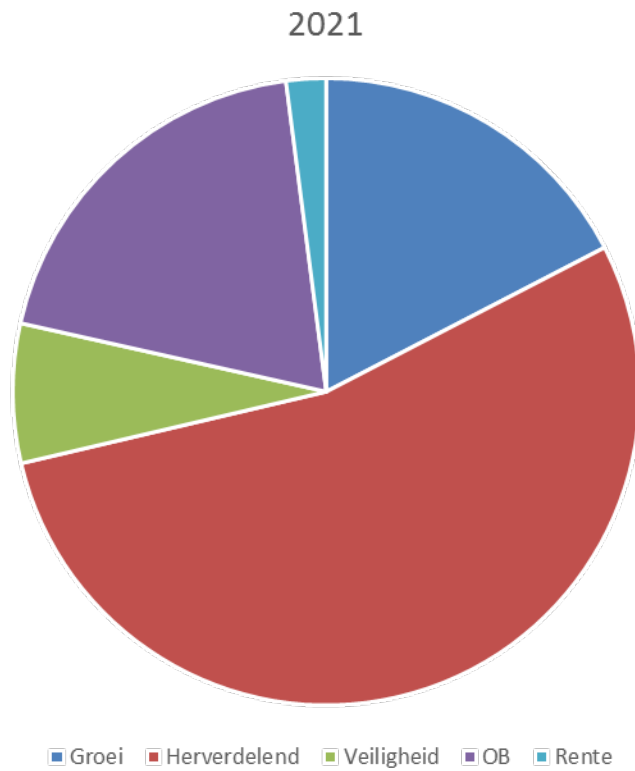
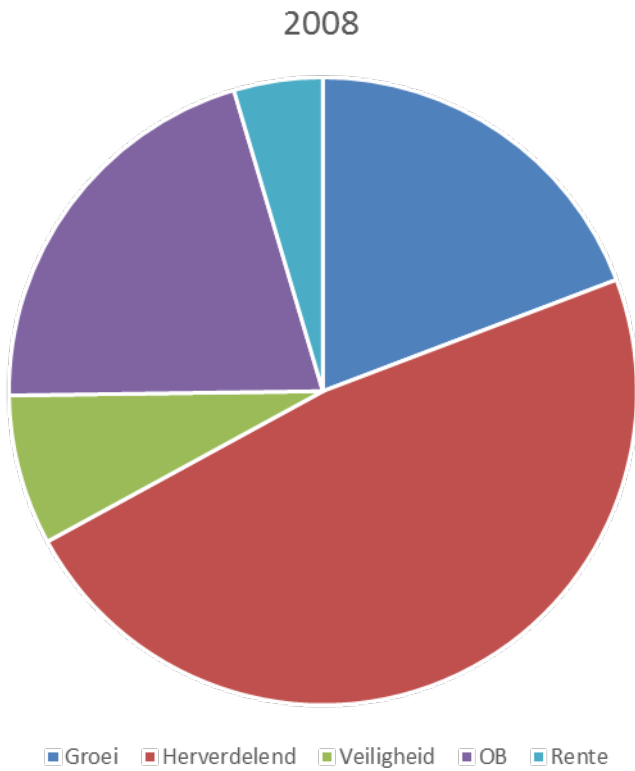
“Government in countries with large financial sectors need to an ample cushion, as otherwise government borrowing might become very expensive in precisely the states of nature where the private sector has problems.” (Obstfeld, CEPR, 2013)

VOLGENDE KABINETSPERIODE

- Verbetering van schokbestendigheid
- Hervormen pensioenstelsel, arbeids- en (versnelling) woningmarkt;
- Lastenverlichting als smeeroilje voor belastingherziening;
- Meer nadruk op groeibevorderende maatregelen;
- Minder nadruk op herverdelende uitgaven.

Samenstelling collectieve uitgaven (% totaal)

Bron: Middellangetermijnraming CPB

“Zorg is een ‘koekoeksjong’ in het
begrotingsnest.”

Flip de Kam e.a. in *Zorg Verzekerd?*,
WDS.

CONCLUSIES

- Niet overtuigd van hysteresis en stagnatie;
- Managen van structurele onzekerheden (Brexit e.d.) van groter belang;
- Eens met oproep in NL-next-level voor extra publieke en private investeringen;
- Zoveel mogelijk flexibiliteit en privaat (risico)management benutten ('DBFMO');
- Extra groeibevorderende investeringen kunnen gevonden worden door minder herverdeling.